

Fastställande av död med hjälp av direkta kriterier

Enligt Lag (1987:269) om kriterier för bestämmande av människans död är en människa död ”när hjärnans samtliga funktioner totalt och oåterkalleligt fallit bort”. Vid misstanke om total hjärninfarkt, oavsett orsak, under pågående respiratorbehandling med bibehållen cirkulation skall dödsfallet fastställas genom direkta kriterier (SOSFS 2005:10).

Den 1 september 2022 trädde Socialstyrelsens reviderade föreskrift för fastställande av döden med hjälp av direkta kriterier i kraft. En av förändringarna är att det nu blir möjligt att använda nukleärmedicinsk undersökning (gammakamera) för att fastställa döden. Föreskriften betonar nu även att en **lämplig observationstid** behöver föregå den kliniska undersökningen samt att det är viktigt att utesluta reversibla orsaker.

Kriterier för bestämmande av människans död med hjälp av direkta kriterier

Använd Socialstyrelsens [”Protokoll för fastställande av människans död med hjälp av direkta kriterier. Tillämplbart för patienter över 28 dagar korrigerad ålder”](#) (4 sidor).

Två kliniska neurologiska undersökningar skall göras med **minst två** timmars mellanrum.

Dessa skall utföras av läkare som är specialistkompetent och väl förtrogen med klinisk neurologisk diagnostik med avseende på läkemedelseffekter och intensivvårdsåtgärder.

I vissa fall skall undersökningarna kompletteras med fyrkärlsangiografi alternativt gammakamera.

Om inte radiologisk kompetens finns att tillgå på donatorsjukhuset måste transport arrangeras utan onödiga dröjsmål till närmaste sjukhus med radiologisk kompetens, se lokala rutiner.

Glöm inte att viktiga journalhandlingar ska följa med patienten inklusive ”Protokoll för fastställande av människans död med hjälp av direkta kriterier”. Informera närstående om planerad flytt och varför den sker.

Bra att känna till är att spinala reflexer kan förekomma vid stimuli nedom kranialnervsinnerverat område eftersom ryggmärgen har egen kärlförsörjning. Däremot får ingen reaktion förekomma vid stimuli inom kranialnervsinnerverat område.

Vid frågor eller oklarheter kan kontakt tas med donationsansvarig läkare (rDAL/DAL) eller annan donationserfaren intensivvårdsläkare. Kontakt kan förmedlas via transplantationskoordinator.

Vid diagnostik med direkta kriterier på **barn under 2 år**, se även kap. 11.

Vid diagnostik under pågående ECMO – kontakta transplantationskoordinator eller ECMO-center för specifik information.

Dödförklaring

Fastställande av död signeras på [”Protokoll för fastställande av människans död med hjälp av direkta kriterier...”](#) samt på formulär [”Journalhandling för donationsingrepp på avliden donator – DBD/DCD”](#). Dokumentation i patientjournalen och på dödsbeviset enligt sjukhusets rutin.

Enligt Lag (1987:269) om kriterier för bestämmande av människans död ska donationsingreppet starta inom 24 timmar från det att personen är dödförklarad om inte synnerliga skäl föreligger.